
Toim. Kimmo Nuotio – Esko Yli-Hemminki

Kotimaisen rikosoikeustieteen tila ja tulevaisuus

Suomen tiedekustantajien liitto
on tukenut kirjan julkaisua
Kopiosto-apurahalla.

© Suomalainen Lakimiesyhdistys ja kirjoittajat

Kannen suunnittelu: Elina Malmi

Taitto: Taittopalvelu Yliveto Oy

ISSN 1458-0446 (painettu)

ISSN 2954-1832 (verkkojulkaisu)

ISBN 978-951-855-694-0 (pehmeäkantinen)

ISBN 978-951-855-695-7 (PDF)

Oy Nord Print Ab, Helsinki 2023

Esipuhe

Tieteelliseen toimintaan kuuluu olennaisesti ajattelu. Ajattelu vaatii aikaa ja pysähtymistä. Pysähtyminen merkitysten äärelle johti meidät pohtimaan yhä avarampia kysymyksiä kotimaisen rikosoikeuden kehityksestä ja muutoksista ja samalla sitä tutkivan tieteen lähtökohdista, vaikutteista ja haasteista. Näiden kysymysten äärelle pysähdyimme, kun 5. toukokuuta 2022 Porthaniassa järjestettiin seminaari, joka rakentui edesmenneen professori Ari-Matti Nuutilan (1962–2019) tieteellisen työn merkityksen pohdintaan.

Rikosoikeuden samoin kuin sitä tutkivan tieteen on reagoitava aikansa haasteisiin, ja sitä se on myös tehnyt. Ari-Matti Nuutila eli vahvasti mukana rikosoikeutemme muutosvaiheessa. Kotimaisessa rikosoikeustieteessä ollaan ehkä nyt, joitakin vuosia myöhemmin, sellaisessa tilanteessa, että voidaan jo reflektoida sitä, mitä 1990-luvulla alkaneessa ripeätahtisessa muutosprosessissa oikeastaan tapahtui ja miten tietemme siihen reagoi. Kuljimmeko aina vain perässä, reagoimmeko jälkijättöisesti, vai oliko tie-de myös mukana siinä, miten reagoimme, miten ajattelimme? Millaisia vaikutteita otimme, mihin on tultu?

Useassa tämän kirjan artikkelissa nostetaan esille kiihkeätahtisen oikeudellisen muutoksen piirteitä. Ari-Matti Nuutila oli keskeinen hahmo, joka eli ja vaikutti tämän muutoksen ajassa. Muutoksen keskellä ei ehkä vielä edes ollut sellaista näkymää, että olisi voitu täysin hahmottaa sitä, minkä keskellä ollaan. Tämän teoksen myötä tuomme aineksia koetun oikeudellisen ja tieteellisen muutoksen arviointiin.

Panta rei, kaikki virtaa, tiesi jo Herakleitos. Muutos on pysyvää, eikä muutosten tahti ole hidastumassa. Niin teknologian kehitys, kuten automatisaatio ja tekoälyn käyttöönotto, kuin suuret yhteiskunnalliset haasteet ilmastonmuutoksen ja lajikadon torjunnasta alkaen vaativat uudenlaisia oikeudellisia keinoja ja eettistäkin pohdintaa.

Tutkimustyössä tarvitaan uteliaisuutta ja rohkeutta. Rikosoikeusteoreettinen itsereflektio palvelee myös tulevista haasteista selviämistä. Mitä

kovemmat haasteet, sitä huolellisempaa ja monipuolisempaa tulee myös teoreettisen ajattelun olla. Toivomme tämän teoksen artikkeleiden palvelevan osaltaan myös tätä tavoitetta.

Osa teoksen artikkeleista perustuu edellä mainitun muistoseminaarin esitelmiin. Muistoseminaarin järjestivät yhdessä Turun yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta, Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta sekä Åbo Akademin oikeustieteen laitos. Teos on omistettu Ari-Matti Nuutilan muistolle.

Kiitämme kirjoittajia heidän panoksestaan kirjaan sekä Suomalaista Lakimiesyhdistystä kirjan kustantamisesta. Haluamme kiittää myös tutkimusavustaja Tommi Kortelaista avusta kirjan viimeistelyssä.

Helsingissä ja Tukholmassa, 13. joulukuuta 2022

Kimmo Nuotio

Esko Yli-Hemminki